

varen tussen Aalst en Dendermonde

De Dender

Het Denderbekken<sup>(1)</sup> maakt deel uit van het Scheldebekken. De Dender ontstaat bij Ath door de samenvloeiing van de Oostelijke en Westelijke Dender en het Kanaal Blaton-Ath.

De Oostelijke Dender ontspringt in een heuvelrug van Erbaut, deelgemeente van Jurbise, op een hoogte van 100 m. De Westelijke Dender ontspringt in de streek van Barry, deelgemeente van Doornik, op een hoogte van 60 à 70 m. Bij de samenvloeiing in Ath ligt de Dender nog ongeveer 40 m boven de zeespiegel. De Dender is in het totaal 65 km lang.

De totale oppervlakte van het Denderbekken bedraagt ongeveer 1384 km<sup>2</sup>, waarvan 709 km<sup>2</sup> in Vlaanderen (ongeveer twee derde in Oost-Vlaanderen en een derde in Vlaams-Brabant) en 675 km<sup>2</sup> in Wallonië (Henegouwen).

**Geschiedenis**

De Kelten woonden van de 5de tot de 3de eeuw vóór Christus in de Denderstreek. Zij noemden de rivier 'Tanera', wat wil zeggen 'de woelige, de bruisende'. Ook de Romeinen vestigden zich langs de Dender.

Op verschillende plaatsen in het Denderbekken en langs de Dender werden resten van hun aanwezigheid gevonden.

Oorspronkelijk had de Dender een erg kronkelend verloop en in de zomer was het waterpeil zo laag dat men met opgestroopte broekspijpen de overkant kon bereiken. In de winter zette de rivier de omliggende weiden onder water. De opeenvolgende kanalisaties en de bouw van sluisen en stuwen maakten scheepvaart mogelijk waardoor de Denderstreek een economische bloei kende.

Tussen de 12de en de 15de eeuw ontwikkelde, mede dankzij het transport over de Dender, de internationale handel zich in Brabant en bloeide de landbouw en het ambachtswezen in Henegouwen.

Vanaf de 19de eeuw ontstonden nieuwe industrietakken: in Ninove en Geraardsbergen de luciferfabrieken, in de hele Denderstreek textiel- en voedingsindustrieën, waaronder brouwerijen.



(1) Een bekken is het gebied waarvan het water (hemelwater, oppervlaktewater) afloopt naar een bepaalde rivier.

Ondertussen gingen veel van deze industrieën in de Denderstreek verloren, waardoor ook het vrachtvervoer per schip sterk terugliep. Enkel tussen Aalst en Dendermonde, waar schepen tot 600 ton kunnen varen, is het vrachtvervoer per schip nog echt van belang. Stroomopwaarts Aalst is de scheepvaart er beperkt tot pleziervaart met kleinere schepen. Misschien is het hierdoor dat de Dender tussen Aalst en Geraardsbergen een wat 'achtergestelde' rivier is wat betreft investeringen in de infrastructuur? De kunstwerken die er de watermassa moeten beheren, dateren zomaar liefst van 1865.



*De milieuboot op de Dender*

## Functies van de Dender

### 1 - Scheepvaart

#### *Scheepvaartverkeer*

Om de Dender bevaarbaar te maken, werd ze sinds de 17de eeuw gaandeweg gekanaliseerd. Voor de kanalisatie was de rivier ongeveer 80 km lang, nu nog slechts 65 km.

**Tussen Aalst en Dendermonde** kunnen momenteel schepen varen met een vracht tot 600 ton, maar in de toekomst wil de waterwegbeheerder dit deel van de Dender toegankelijk maken voor schepen tot 1350 ton. Deze wijziging impliceert enkele ingrijpende aanpassingen van de rivier. Zo zou de Dender tussen Aalst en Dendermonde moeten verdiept worden, de oevers aangepast, de zwaikom in Hofstade verbreed en de stuwsluis van Denderbelle vernieuwd. De huidige sluis is te klein voor schepen tot 1350 ton, daarom zou er een nieuwe en grotere sluis moeten komen. Ook de huidige stuw zou dan vervangen worden door een nieuwe, ontdubbelde stuw. Een stuw ontdubbelen betekent dat één stuw vervangen wordt door twee stuwen om de waterafvoer steeds te kunnen garanderen, ook bij defect van één van de twee. Door deze opwaardering van de Dender hoopt men dat meer bedrijven zich langs de Dender vestigen en stevast kiezen voor milieuvriendelijker transport over water.

**Stroomopwaarts van Aalst** laat de dimensie van de sluisen schepen tot 300 ton toe. De laatste 30 jaar is het goedertransport via het water nagenoeg volledig verdwenen in het deel van Aalst tot Geraardsbergen en Ath. De Dender wordt hier enkel nog voor pleziervaart en recreatie gebruikt.

Door de voortschrijdende aanslibbing is de Dender daar nog nauwelijks bevaarbaar voor schepen met een diepgang van meer dan 1,40 m.

#### *Sluizen en stuwen*

Tussen het beginpunt in Ath en de monding in Dendermonde zijn er op de Dender 13 sluizen en stuwen, waarvan 8 op Vlaams grondgebied. De sluizen en stuwen in Vlaanderen van Geraardsbergen tot en met Aalst dateren van 1865.

Ze worden handmatig bediend door de sluiswachters. Een **sluis** zorgt ervoor dat een schip een hoogteverschil kan overbruggen. Naast elke sluis is er een **stuw** waarmee de waterhoeveelheid in het stroomopwaartse pand kan geregeld worden. Op deze manier is er steeds voldoende water voor de scheepvaart en kan het water op gecontroleerde wijze afstromen naar het lager gelegen pand.



*Mechanisme voor de handmatige bediening van de stuw in Geraardsbergen*





De tijsluis en stuw in Dendermonde



Stuw en sluis van Aalst

## 2 - Waterbeheersing

### Regenrivier

De Westelijke en Oostelijk Dender, de twee zijrivieren van de Dender die in Ath samenvloeien en de Dender vormen, hebben elk een brongebied. Deze bronnen zorgen maar voor 4 tot 13 % van het Denderwater. De Dender wordt hoofdzakelijk gevoed door regenwater: ze is een typische 'regenrivier' met grote debiet-schommelingen.

In droge perioden komt er weinig water in de Dender. Met een debiet van 0.4 m<sup>3</sup>/s staat het water nagenoeg stil. Dan kan je de Dender vergelijken met een aaneenschakeling van meertjes die van elkaar gescheiden worden door 13 sluizen en stuwen. Dankzij deze constructies kan het waterpeil voldoende hoog gehouden worden, zodat scheepvaart mogelijk blijft. In droge perioden heeft het lage debiet invloed op de waterkwaliteit van de rivier. De vervuiling die dan in de rivier terecht komt, wordt te weinig verdund en stroomt maar zeer langzaam weg.

Bij overvloedige neerslag kan het debiet oplopen tot 100 m<sup>3</sup>/s en wordt de Dender een snelstromende rivier. In november 2010 werd een uitzonderlijk debiet van 121 m<sup>3</sup>/s geregistreerd. Toen waren er stroomopwaarts Aalst belangrijke overstromingen in de Denderstreek.



Ferriskaart 1777 versus Google maps 2020 - De Dender langs de stad Aalst en haar omgeving

### Waterellende in de Dendervallei

De Dender stroomt doorheen of langs de centra van de Dendersteden. De laaggelegen gebieden in de Dendervallei waren vroeger veel minder bebouwd dan nu. 's Winters trad de rivier buiten haar oevers en stroomde het water over weilanden die deel uitmaakten van haar winterbedding buiten de stad. Eens het water terugtrok, bleef een vruchtbare sliblaag achter waar landbouwers dankbaar gebruik van maakten.

De mens ging steeds meer bouwen in de natuurlijke overstromingsgebieden en de oevers werden opgetrokken en verstevigd. De Dendersteden zijn vrij centraal gelegen tussen de grotere agglomeraties Gent en Brussel. Deze steden ondervinden een grote ontwikkelingsdruk gezien ze voor velen een goed-kopere uitvalsbasis naar de grootsteden vormen. Uitbreidende verstedelijking en de daarmee gepaard gaande verharding van oppervlakken, bebouwing in de winterbeddingen, rechte trekking en inbuizen van waterloopjes,... doen pieken in waterafvoeren op de Dender stijgen en werken wateroverlast in de hand. Toenemende verstedelijking in relatie tot het omringende 'waterlandschap' vormen momenteel een heel fragiel evenwicht. Ook nog rekening houdend met de klimaatverandering, is een aangepast waterbeheer in de Dendervallei hoogdringend.

### ***Het concept 'vasthouden – bergen – afvoeren'***

Het principe 'vasthouden - bergen - afvoeren' moet ervoor zorgen dat wateroverlast niet wordt afgewenteld op stroomafwaarts gelegen gebieden. In de eerste plaats pakt dit concept het probleem van wateroverlast bij de bron aan, in de tweede plaats voorkomt het verdroging van de bodem.

#### Vasthouden

In een eerste fase komt het er op aan de neerslag zoveel en zo lang mogelijk vast te houden waar het valt. Bij de strategie van 'vasthouden' is het zeer belangrijk het water voldoende kans te geven om in de bodem te sijpelen. Wanneer water in de bodem infiltreert, vult het de grondwatertafel aan of stroomt het ondergronds naar de waterlopen, maar veel trager dan wanneer het van het landoppervlak afloopt. In beide gevallen neemt de kans op overstroming af. Iedere burger kan hierin een bijdrage leveren o.a. door te kiezen voor waterdoorlatende verhardingen, compacter bouwen, groendaken, regenwaterinfiltratie,...



*Constructie bufferbekken langs de Marke, zijrivier van de Dender*

#### Bergen

De ruimte voor water die er nog rest, dient absoluut gevrijwaard te worden om maximaal in te zetten als overstromingsgebied. In een aantal gevallen zal ruimte moeten worden teruggegeven aan het water of zal bijkomende ruimte nodig zijn voor de opvang van piekafvoeren. Langs verschillende beken in het Denderbekken richtten de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en de provincie Oost-Vlaanderen wachtbekkens of bufferbekkens in waar het water tijdelijk kan opgevangen worden, om het later geleidelijk af te voeren.

Ter hoogte van Dendermonde mondt de Dender uit in de tijgevoelige Zeeschelde. Bij een hoge waterstand op de Zeeschelde ter hoogte van Dendermonde kan de Dender geen water afvoeren in de Zeeschelde. In het Denderbellebroek werd een overstromingsgebied aangelegd waarin bij extreem hoge afvoer van Denderwater in combinatie met een hoge waterstand in de Zeeschelde extra water tijdelijk kan gebufferd worden tot het waterpeil van de Zeeschelde opnieuw voldoende gedaald is. Dan kan het water uit het Denderbellebroek terug naar de Dender stromen en vervolgens via de stuw van Dendermonde naar de Zeeschelde.

#### Water vertraagd afvoeren

Eens in de waterloop wordt het water (te) snel afgevoerd. Veel beken en rivieren zijn immers aangepast tot rechtgetrokken en gebetonnerde afvoerkanalen. Het is belangrijk om het water in de beken en rivieren trager en gecontroleerd naar beneden te laten stromen.

**Meanders** remmen de stroming van het water af en vergroten het volume water dat de rivier kan bergen. In de laatste decennia werden de meanders opgeofferd ten voordele van de snelle waterafvoer, de scheepvaart of de verstedelijking. De natuurlijke meanders van de rivieren herstellen geeft ruimte voor water. Dit gebeurde op het stroomopwaartse deel van de Marke in Geraardsbergen, een zijrivier van de Dender.

De voordelen zijn veelvoudig: de rivier wordt



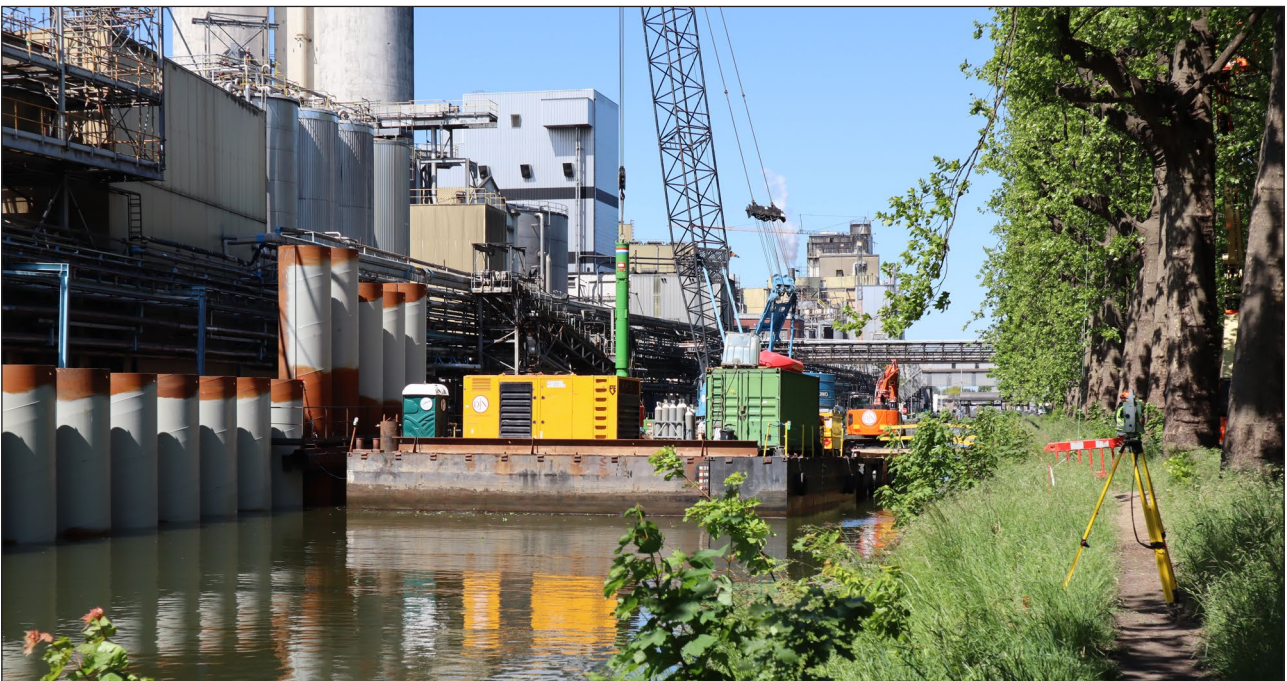


*Hermeandering van de Marke in Overboelare (Geraardsbergen)*

langer, de erosie neemt af door de lagere stroomsnelheid, plotse piekafvoer wordt geremd, kunstmatige opstuwing is niet altijd meer nodig waardoor vissen zich ongehinderd over de hele rivier kunnen verplaatsen, de rijkdom aan leefgebieden aan en in de waterlopen verhoogt en dus ook de biodiversiteit.

### Waterafvoer op de gekanaliseerde Dender

Sluizen en stuwen maken de rivier bevaarbaar, maar zijn ook onontbeerlijk om de waterafvoer te beheersen. Het is duidelijk dat stuwen van meer dan 150 jaar oud prachtig erfgoed zijn, maar lang niet meer aangepast aan de huidige debieten. In vernieuwen van stuwen dient het Vlaamse deel van de Dender een inhaalbeweging te maken tegenover onze Waalse zuiderburen. In Wallonië zijn reeds alle stuwen op de Dender vernieuwd en automatisch bediend. In Vlaanderen is momenteel enkel de constructie van de nieuwe stuw in Aalst aan de gang. De procedures voor vernieuwingswerken aan alle overige Vlaamse stuwen zijn lopende, maar zonder realisaties op het terrein. De stuw en sluis van Terafene zullen in de toekomst volledig verdwijnen. De werken aan de stuw in Geraardsbergen werden gestaakt na protest bij de Raad van State door een milieuvereniging.



*Werken aan de oevers ter hoogte van Tereos Syral nv en de oude sluis van Aalst*



### 3 - Natte natuur

Bijna de gehele Denderloop, maar zeker het stroomopwaartse gedeelte vanaf Erembodegem (Aalst) en verder langs Denderleeuw, Ninove, Geraardsbergen, Lessines tot Ath heeft een uitgesproken groen karakter. Stroomopwaarts Aalst zijn er langsheen de Dender belangrijke natte bosgebieden en meersen zoals het Osbroek, de Gerstjens, de Wellemeersen en de Kapellemeersen,... Het glooiend rivierlandschap tussen Ninove en Geraardsbergen wordt algemeen als het mooiste deel van de Dender beschouwd. Meersen, natte bosgebieden, afgewisseld met waterrijke open graslanden waar steeds meer watervogels vertoeven, vormen samen een blauw-groene corridor of 'dooradering' door het landschap. Uitbreiding van meer natuurlijke oevers, moeraszones en rietkragen kan de planten- en dierenrijkdom verder doen toenemen en is ook bevorderlijk voor het landschappelijk karakter.



Natuurgebied Wellemeersen in Denderleeuw



Natuurgebied Osbroek in Aalst

De natte natuurgebieden langs de rivier vormen een belangrijk habitat voor zeldzame watergebonden fauna en flora. Ook ooievaars en bevers hebben er een toekomst. Natuurpunt Boven-Dender viert de broedende ooievaars in de Dendervallei voor het vierde jaar op rij.

De typische potloodpuntig afgeknaagde stammen en de dammetjes wijzen op de aanwezigheid van de bever in de Beneden-Dendervallei. Het grootste knaagdier van Europa, de bever, is na 150 jaar afwezigheid terug op onze grotere rivieren waaronder de Dender. Momenteel werd het dier gespot in Herdersem-Aalst. Men verwacht dat de bever verder stroomopwaarts de Dender zal kunnen trekken eens de stuwen met bovengrondse vispassages in orde zullen zijn.



Natuurlijke versus gebetonneerde oever langs de Dender in Aalst



Bosrietzanger waargenomen in het natuurgebied Rietbeemd in Geraardsbergen



## 4 - Recreatie

Het is aangenaam vertoeven langs de Dender nu de waterkwaliteit opmerkelijk verbeterd is. Dankzij het ononderbroken jaagpad van bron tot monding kunnen wandelaars en fietsers genieten van de rivier, van de weelderige natuur langs de rivier en van cultuur, evenementen en animatie in de Dendersteden. De Dender vormt de blauw-groene verbindingsas tussen de Dendersteden met hun rijk historisch erfgoed en hun artisanale specialiteiten zoals de mattentaarten van Geraardsbergen, de Ninoofse Witkap, de Aalsterse vlaai, het Dendermondse 'kopvlees',... Merkwaardig toch hoe het cultureel-historisch erfgoed van de Dendersteden bovendien gelijkenissen vertoont, denken we aan 't Ros beiaard in Dendermonde en Le Cheval Bayard in Ath.



Erfgoed Denderstad Aalst

In de zomer vindt ook recreatie op het water plaats. Grote en kleine jachten meren her en der aan in de jachthaventjes. Vooral stroomopwaarts van Aalst, waar de rivier versmalt met veel scherpe bochten en vaak weinig diepgang, is recreatief varen ideaal. Passagiersschepen van het type 'spits' – zoals de milieuboot – kunnen er niet meer varen omwille van de aanslibbing en de geringe diepgang. The Outsider gevestigd in de gerenoveerde site Schotte langs de Dender in Aalst, neemt de rivier op in haar events en organiseert afvaarten met de kano van Lessines tot Aalst.



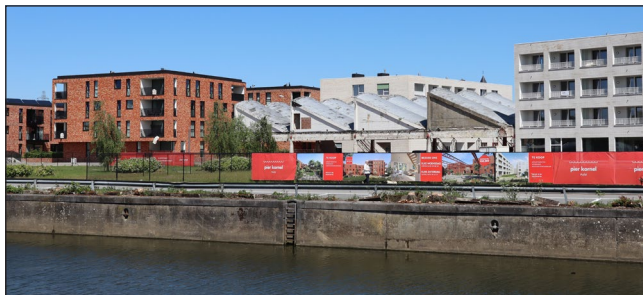
## 5 - Water in de stad

Toen de rivieren nog sterk vervuild en een bron van epidemieën waren, besloten heel wat steden om de stinkende binnenwateren in hun binnenstad te overwelfen of om te leiden. De Dender echter was steeds prominent aanwezig in de steden die ze doorkruist, waardoor de vervuiling en de lozingen direct waarneembaar waren voor de bevolking. Enkel in Dendermonde werd de Dender omwille van overstromingsgevaar en milieuhinder rond 1977 uit het stadscentrum geleid.

Met de verbeterde waterkwaliteit en het verdwijnen van milieuhinder van een vervuilde Dender werd een inhaalbeweging ingezet waarbij eerder achtergestelde stadszones langs het water een metamorfose ondergingen en ondergaan. Nu wordt de aanwezigheid van water in elk van de Dendersteden beschouwd als een grote troef voor een verhoogde stedelijke attractiviteit. Zowat alle steden en gemeenten langs de Dender maken de laatste jaren van de stedenbouwkundige integratie van de Dender een belangrijk actiepunt.

Vandaag is water een echte troef voor de stad, waarbij de beleving van de burger centraal staat. Maar de maatschappelijke rol van water in de stad is heden veel prominenter dan alleen het belevingselement. Het houdt stedelijk gebied leefbaar door er, samen met het groen in de stad, het hitte-effect ten gevolge van de klimaat-verandering te temperen.

Wonen langs het water is (opnieuw) aantrekkelijk en projectontwikkelaars en gemeentebesturen spelen daar gretig op in. Het stadsvernieuwingsproject Stationsomgeving veranderde de stationsomgeving aan de Dender tot een aangenaam en dynamisch trefpunt in het bruisende Aalst. Het Werfplein en de Frits De Wolfkaai ondergingen in het kader van dit project een heuse metamorfose. Ten zuiden van de stad Aalst werden oude industriële gebouwen (voormalig terrein Schotte) getransformeerd tot een multifunctioneel



*Wonen langs het water*

sportcomplex, nieuwe woonsten, de uitbreiding van het stadspark langs het water. Aansluitend startte de waterwegbeheerder in 2015 met de constructie van de nieuwe sluis en stuw en de aanleg van een fietsers- en voetgangersbrug die beide oevers verbindt. In de toekomst zal van het natuurgebied Gerstjens, met haar kasteelpark en speelbos, over de Dender naar het natuurgebied Osbroek kunnen gefietst en gewandeld worden.

Ten noorden van Aalst, op linkeroever, zal het Project Tragel de komende jaren in sterke mate mee het gezicht van 'Aalst aan het water' vorm geven. Het gebied wordt ontwikkeld als een gemengd project met wonen, winkelen en werken.

Het project 'De Dender loopt' in Dendermonde is de overkoepelende naam voor een aantal projecten die zorgen voor de heropwaardering van het traject langs de Oude Dender in de binnenstad. De Dender vormt er een blauwe ader met uitnodigende oevers en wandelpaden.

De stad Dendermonde wil gedurende de komende vier jaar vorm geven aan het ruimtelijke actieplan 'Vier Denders'. Met dit plan wil de stad de waterrijke natuur rond het Denderkanaal, de oorspronkelijke Dender, de Dender in de binnenstad en de oude Dendermeander ontsluiten en toegankelijk maken voor inwoners en toeristen. Wandel- en fietswegen zullen de groene long verbinden met de stad.



*De Oude Dender in Dendermonde*

*Meer info: <https://www.tvooost.be/nieuws/actieplan-vier-denders-moet-water-en-groen-in-dendermonde-met-de-stad-verbinden-90383>*

### ***Een strategisch plan voor de Dendervallei***

Dat de bewoners van de Dendervallei langs beide zijden van de taal- en gewestgrens 'hun' gemeenschappelijke rivier een warm hart toedragen en haar een nieuwe toekomst willen geven, daar kan nog nauwelijks aan getwijfeld worden! Het strategisch project Denderland (2015-2018) is een project dat geïnitieerd werd door de dienst ruimtelijke planning van de Provincie Oost-Vlaanderen, met als doel de ruimtelijke uitdagingen in de Denderstreek tussen Ath en Aalst aan te pakken. Ter versterking van de groen-blauwe netwerken lag de focus op de transitie naar hernieuwbare energie, werken aan een veerkrachtige ruimte (klimaatadaptatie) en de toeristisch-recreatieve ontwikkeling, een geïntegreerde aanpak.

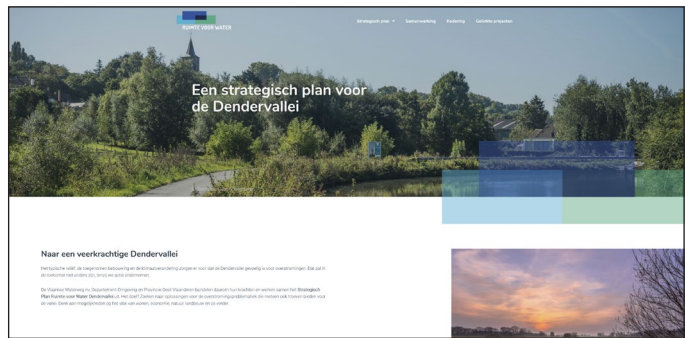
VERS UN  
NAAR EEN  
VAL DE DENDRE  
BELEEFBARE  
ATTRACTIF ET  
DENDERVALLEI  
AGRÉABLE

*Bron:*

*<https://dms.oost-vlaanderen.be/download/5deff65a-27d3-40ff-8170-1725ef832b7d/Eindrapport%20Denderland.pdf>*



In 2017 startten De Vlaamse Waterweg nv, het Departement Omgeving van de Vlaamse Overheid en de Provincie Oost-Vlaanderen het project 'Ruimte voor Water – samen werken aan een Dender in balans'. Het doel was om te zoeken naar oplossingen voor de overstromingsproblematiek, die meteen ook troeven bieden voor de vallei. Uitdagingen en probleemzones langs de Dender werden geïnventariseerd en mogelijke oplossingen werden verkend.



Na afloop werd beslist om het project verder te zetten en op te volgen binnen de bekkenwerking van de Dender onder de naam 'Strategisch Plan Ruimte voor Water Dendervallei'. Momenteel werken de verschillende betrokken actoren in de Dendervallei aan een plan dat de stappen beschrijft die moeten gezet worden naar een Dendervallei van de toekomst, een veerkrachtige Dendervallei die weet om te gaan met het water en tegelijkertijd een aangename plek is om te wonen, werken, ontspannen... die kortom een maatschappelijke meerwaarde heeft.

*Een gecoördineerd waterbeheer tussen de verschillende waterbeheerders en tussen de verschillende gewesten is essentieel voor een gewest overschrijdende rivier zoals de Dender, net als een globale langetermijnvisie.*

## 6 - Industrie



Tereos Syral NV

Het aantal bedrijven dat gebruik maakt van de Dender is beperkt, ze situeren zich enkel stroomafwaarts van Aalst. Een belangrijke gebruiker van de Dender is ongetwijfeld het zetmeelproducerend en -verwerkend bedrijf Tereos Syral, het vroegere Amylum, in Aalst. Aan de Denderzijde van dit bedrijf bevinden zich meerdere leidingen waarlangs Denderwater wordt opgepompt of geloosd. Het bedrijf gebruikt het water voor koeling. Dichtbij het Werfplein kan je vaak een schip zien liggen dat het graan naar de fabriek brengt. Ook het brandstofbedrijf Gabriëls in Hofstade-Aalst voert brandstoffen aan per schip.

De betonproducerende bedrijven zoals DB Beton gebruiken de Dender voor aanvoer van grondstoffen, zoals zand en steenslag. Ook de grondstoffen van het bedrijf Bouwmaterialen Lievens en Bouwbedrijf De Rijcke worden per schip aangevoerd.

Het verpakkingsbedrijf VPK in Dendermonde gebruikt Denderwater als proceswater. Hier wordt papier gerecycleerd tot karton en verpakkingsmaterialen. Na zuivering op de bedrijfssite loost het bedrijf het afvalwater in de rivier. Het administratief gebouw van het internationaal bedrijf Jan De Nul is gelegen in Aalst op linkeroever. Al meer dan 80 jaar verzorgt het bedrijf verschillende internationale maritieme bagger- en landwinningsprojecten: aanleg en onderhoud van havens, aanleg en verdieping van kanalen, windmolenparken, grote gebouwen, strandopspuiting en beschermen van stranden, baggeren in volle zee,...



## **Waterkwaliteit van vies water...**

Vanaf 1960 was het bijzonder slecht gesteld met onze waterlopen door het ongezuiverd lozen van riool- en afvalwater. In de Dender was geen leven meer mogelijk, buiten bacterieel leven of organismen die in een zuurstofloze omgeving kunnen overleven. De Dender was een zwarte, stinkende rivier, in Geraardsbergen af en toe bedekt met schuim. Wie met de fiets over de bruggen van de Dender reed, moest zijn neus dicht knijpen. Het sterk vervuilde Denderwater beïnvloedde bovendien op zijn beurt de waterkwaliteit van de Zeeschelde ter hoogte van Dendermonde.

### **... naar viswater**

Dankzij de bouw van rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) sinds einde 20ste eeuw en vooral begin 21ste eeuw, beheerd door Aquafin, en de strenge normering en controles voor lozingen door bedrijven verbeterde de waterkwaliteit van de Dender en leven er opnieuw vissen.

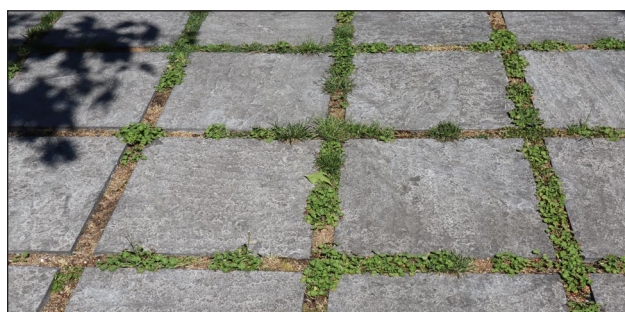
In 2011 vond het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) 24 vissoorten in de Dender, waaronder zeldzame soorten zoals bierpompje, bittervoorn, vetje, de diadrome<sup>2</sup> bot. Voor het eerst werd een Europese meerval gevonden die bovendien meer dan 1 meter lang was. De diversiteit aan vissoorten is het hoogst in Geraardsbergen. In een recentere studie van 2015 werden analoge resultaten gevonden. Het INBO concludeerde ook dat de verhouding van prooivissen ten opzichte van roofvissen in evenwicht is, wat betekent dat het ecosysteem in de Dender op een evenwichtige manier evolueert. In de netten werden echter ook exoten aangetroffen zoals enkele Chinese wolhandkrabben, een Amerikaanse rivierkreeft en een zonnebaars. De verbeterde toestand op de Dender maakte trouwens ook de ecologische toestand van de Zeeschelde beter.

### **Toekomst**

Goed nieuws dus, maar we mogen niet blijven stilstaan. De verscheidenheid aan vissoorten nam toe, maar is nog altijd te beperkt voor een rivier zoals de Dender. De gebetonde oevers vormen geen voordelig biotoop voor vissen, de stuwen en sluisen vormen barrières voor vismigratie en er is nog altijd vissterfte in droge zomerperiodes. Met de vernieuwing van de stuwen op de Dender zal iedere constructie voorzien worden van een vistrap zodat de vissen kunnen migreren en ook nieuwe soorten de Dender kunnen bereiken.

Ook de afvalwaterzuivering kan nog verbeterd worden. Met een rioleringsgraad<sup>3</sup> van 98% en nagenoeg dezelfde zuiveringsgraad<sup>4</sup> van 97,72% scoort Aalst als één van de betere. Dendermonde met een rioleringsgraad van 79,86% en een zuiveringsgraad van 75,32%, dient nog een grotere inspanning te leveren. De afvoer van hemelwater via het rioleringsstelsel bemoeilijkt de afvalwaterzuivering omdat het aanvoerdebiet tijdens regenperiodes te groot wordt voor de RWZI en riolen op dergelijke momenten ongezuiverd afvalwater rechtstreeks overstorten naar de rivieren.

De aanleg van gescheiden riolering met een aparte afvoer voor hemelwater die niet naar de RWZI gaat, maar ook het bevorderen van infiltratie van hemelwater in de bodem bieden oplossingen voor een betere afvalwaterzuivering.



*Infiltratie van hemelwater op het Werfplein in Aalst*

---

(2) Diadroom refereert naar organismen (vaak vissen) die tussen zoet en zout water migreren.

(3) Rioleringsgraad is de verhouding van het aantal gerioleerde inwoners t.o.v. het totaal aantal inwoners van een gemeente.

(4) Zuiveringsgraad is de verhouding van het totaal aantal op een RWZI aangesloten inwoners t.o.v. het totaal aantal inwoners van de gemeente